

אוצר הסימנים

סימנים לזיכרון שנאמרו בכל הדורות
כולל סימנים חדשים שנשלחו
ע"י לומדי התורה בכל אתר ואתר

תוכן עניינים

2..... הז"ל על הסימנים

3..... סימנים על סדר הש"ס

11..... סימנים בעניינים שונים

13..... סימנים בסדר הדורות

14..... סימנים על אותיות הסימן בשו"ע

15..... סימנים נוספים מהתפארת ישראל

16..... ביאורים לסימנים שבגמרא

18..... ספרים על סימנים

בקשה

- יש בידך סימן שלא מופיע כאן, נא לשלוח אותו בפקס או בדוא"ל או לכתובת הרשומים למטה, ובעז"ה הוא יופיע במהדורה הבאה.
- סימן שהמצאת בעצמך, ישולב באוצר בתנאי שמדובר במילה בעלת משמעות. שמך ייכתב לאחר הסימן. בשביל להישאר בעילום שם, יש לציין זאת, ובמקום שמך ייכתב "מפי השמועה".
- כל משוב, תיקון והצעה, בתוכן או בניסוח או בעיצוב, יתקבל בברכה.

- א. האוצר כולל בעיקר סימנים שהונחו במילים בעלות משמעות.
- ב. האוצר אינו כולל סימנים שמובאים בגמרא.
- ג. סימן שלא מצוין בו מקור, נוסף ע"י המלקט.

לע"נ סבתי מרת חנה ע"ה בת הגה"צ ר' שלום לופס ז"ל

© כל הזכויות שמורות

יוסף אוהנה

ברזיל 101 ירושלים

054-8416200

פקס: 1532-6521811

דוא"ל: 6521811@okmail.co.il

אוצר הסימנים חז"ל על הסימנים

שבת קד ע"א:

"ס"ע: סימנין עשה בתורה וקנה אותה".

עירובין נג ע"א:

"בני יהודה דדייקי לישנא ומתנחי להו סימנא נתקיימה תורתן בידן".

עירובין נד ע"ב:

"אמר רב חסדא: אין תורה נקנית אלא בסימנין,
שנאמר: שימה בפיהם, אל תקרי שימה אלא סימנה".

של"ה:

"וראיתי הרבה בני אדם כשיש סימן בגמרא אין לומדים הסימן ואין קורין אותו. וחלילה לעשות כן.
ואני חושב כי סודות גדולים מרומזים בסימנים, נוסף על הפשוטו מה שמורה הסימן"
(תורה שבע"פ ערך סימנים).

ר' יהודה אריה ממודינא:

" לרוב בני האדם נראה שבהיות התיבות המחוכרות מהר"ת משמעות איזה דבר תהיינה יותר טובות
הזכירה... עכ"ז אני נסיתי ההפך, שכל עוד שהתיבות המחוכרות זרות בלי שום משמעות יותר קלות
אצלי להזכר. והסיבה לזה הוא לדעתי כי כל דבר יותר זר יתחקה יותר בשכל"
(לב האריה, שער ב פרק ג).

ר' דוד פארדו:

" עדי בשמים וסהדי במרומים כמה נצטערתי על הבנת הסימן הזה... וגם חזרתי על כל המסכתא
מרישא לסיפא לראות היש משכיל על הדרך שפי' הרב מהרש"א... ועמדתי מרעיד שוהא ותוהא כי
אמרתי אין ספק דרבנן אבות העולם כיונו לרמוז בזה בסתר עליון דבר מרמוזי התורה
מי יתן ידעתי ואמצאהו אבא עד תכונתו."
(למנצח לדוד, קונטרס "סימנין דרבנן" שבת סג).

תפארת ישראל:

"אם כי מצוה עלינו לעשות סימנין לתורה, עכ"פ כל מילה שנעמידה לסימן צריך שתהיה שום
משמעות בהמילה, דאל"כ אפשר להחליף אות אחת באות אחרת ע"י שכחה"
(מנחות פי"א מ"ד).

סימנים על סדר הש"ם

ברכות ב.

- ק"ש של ערבית: לר' אליעזר עד סוף האשמורה הראשונה, לחכמים עד חצות, לרבן גמליאל עד שיעלה עמוד השחר. וסימנך: **אא, חח, רר**. ובר"ת: **אח"ר** (מפי השמועה).

ברכות ה.

- "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא" תהלים לב, ו. ה' שיטות מהו "לעת מצא": קבורה, בית כסא קרוב, אשה, מיתה קלה (בשיקה), תורה. וסימנך: **ק"ב אמ"ת**.

ברכות כ:

- נשים חייבות בה' דברים: מזוזה, קידוש, ברהמ"ז, כל לא תעשה, ותפילה. וסימנך: **מקבל"ת** שחר כמצווה ועושה.

ברכות לז:

- לרבנו, על אורז מברך בתחילה מזונות ובסוף בורא נפשות. וסימנך: **אמ"ן** (מפי השמועה).

ברכות מ:

- ה' נאמרים בכל לשון: פרשת סוטה, וידוי מעשר, קריאת שמע, תפלה, וברכת המזון. וסימנך: נאמרים **בשפוט** שונות.

ברכות מו:

- אין מכבדין: לא בדרכים, ולא בגשרים, ולא בידים מזוהמות (מים אחרונים). וסימנך: אין מכבדין **בדגי"ם** (מפי השמועה).

ברכות מז:

- ח' שיטות בעם הארץ: אינו קורא ק"ש, בניו אינו מגדלן לת"ת, אין לו ציצית, אינו מעשר כראוי, לא שימש ת"ח, חוליו אינו אוכל בטהרה, אינו מניח תפילין, אין לו מזוזה. וסימנך: **קבץ משחתם**.

ברכות נא:

- לר' יוחנן, צריך ד' דברים בכוס של ברכה: הדחה, שטיפה, חי, ומלא. וסימנך: **חמשה** (מובא בגיליון, ע"פ טור או"ח קפג ד. וי"א שמחה, לקט יושר ח"א או"ח עמ' פו).

ברכות נד:

- ד' צריכין לברך הגומל: חבוש, יסורים, ים, מדבר. וסימנך: "וכל החי"ם יודוך סלה" (טור או"ח ריט א).

ברכות נו:

- ג' מרחיבין דעתו של אדם: דירה נאה, אשה נאה, וכלים נאים. וסימנך: "תשב אנוש עד דכ"א" תהלים צ, ג (ספר זכירה עמ' רעה).

תרומות פ"ב מ"ד

- ג' מינים יש בתאנים: תאנים (לה), גרוגרות (יבש), דבילה (נדרס בעיגול). וסימנך: **תג"ד** (תפארת ישראל פאה פ"ח אות כג).

שבת לא.

- ששה סדרי משנה: זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, וטהרות.
וסימנך: **זמ"ן נק"ט** (הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשנה).

שבת לא:

- על ג' עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות: בנדה, בחלה, ובהדלקת הנר.
וסימנך: **חנ"ה** (בן איש חי, שנה שניה לך לך אות ו).

שבת לד.

- ג' דברים צריך לומר בניחותא: נר (הדלקתם את הנר), עירוב (עירבתן), מעשר (עישרתן).
וסימנך: **יאמרם בנע"ם** (בן יהוידע גיטין ו).

שבת סב:

- ג' דברים מביאים לידי עניות: משתין בפני מטתו ערום, מזולזל בנטילת ידים, וקללת תכשיטין. וסימנך: **עניו"ת** (מראית העין).

שבת עד.

- לאבוי, מותר לברור בשבת רק בג' תנאים: אוכל (מתוך פסולת), ביד, ולא לתר.
וסימנך: **"אי"ל משולש"** בראשית טו, ט (מפי השמועה).

שבת פז.

- ג' דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום: פירש (מנע את עצמו) מן האשה, שיבר את הלוחות, והוסיף יום אחד. וסימנך: **מש"ה**.

שבת צו:

- ג' שיטות בחטאו של מקושש: תלש, עימר, העביר ד"א ברה"ר. וסימנך: **תע"ה**.

שבת קיה.

- המקיים ג' סעודות בשבת ניצול מג': חבלו של משיח, מלחמת גוג ומגוג, ודינה של גיהנם.
וסימנך: **"חמד"ת** ימים אותו קראת", ות' היינו כנגד סעודת מלוה מלכה שע"י זוכה לתחיית המתים, כדאיתא במשנ"ב סימן ש (ר' נסים דיין).

שבת קנו.

- ז' מזלות (כוכבי לכת): שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה.
וסימנך: **שצ"ם חנכ"ל** (רש"י).

עירובין ב. ובתום'

- ג' כשרים בתוך כ' אמה: נר חנוכה, מבוי, סוכה. וסימנך: **"נמ"ס בתוך מעי"** (תהלים כב, טו). מעי בגימטריא ק"כ טפחים שיש בכל אמה (בשם החיד"א).

עירובין פג: בתום'

- שיעור עיסה החייבת בחלה: **מ"ג** ביצים וחומש ביצה. וסימנך: **חלה** בגימטריא מ"ג (תוס' ד"ה שבעת), וה' דחלה מרמז על חומש ביצה (ש"ך יו"ד שכד ב).

פסחים מה: וברש"י

- שיעורי המידות: **איפה ג' סאין**, **סאה ו' קבין**, **קב ד' לוגין**, **לוג ו' ביצים**. וסימנך: **"גודו"** אילנא" דניאל ד, יא (של"ה תורה שבע"פ ערך גודו). מפי השמועה: **אסקל"ב גוד"ו**.

פסחים נד.

- ז' דברים נבראו קודם שנברא העולם: **תורה**, **תשובה**, **גן עדן**, **גיהנם**, **כסא הכבוד**, **בית המקדש**, **שמו של משיח**. וסימנך: **ת"ת ג"ג כב"ש** (לב האריה, שער ב פ"ג).

פסחים עד:

- בכל התורה כולה רב **אחא לחומרא** ורבינא לקולא חוץ מג'. וסימנך: **חח** (סמ"ג עשה פט).

פסחים קה: וברשב"ם

- ג' מצוות שנשים חייבות כי "אף הן היו באותו הנס": **ארבע כוסות**, **מגילה**, **ונר חנוכה**. וסימנך: "ואמרה האשה **אמ"ץ** אמן" במדבר ה, כב (מפי השמועה).

יומא ט.

- בית ראשון עמד **ת"י** שנה ובית שני **ת"כ**. וסימנך: **"כתית" למאור** שמות כז, כ (בעה"ט).

יומא לה:

- הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים. וסימנך: "עצת ה' **הי"א** תקום" משלי יט, כא (חיד"א על הפסוק בספרו חומת אנך).

יומא נב:

- ה' מקראות שאין להם הכרע: **משוקדים**, **מחר**, **שאת**, **וקם**, **ארור**. וסימנך: **מ"ם שו"א** (תוס' ע"ז כ. ד"ה אחד). והוא גם ר"ת: "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה" (שמות ו, ט), דכשלא שמעו, נשארו המקראות בספק.

יומא עא:

- ד' בגדי כהן גדול: **אפוד**, **מעיל**, **חושן**, **וציץ**. וסימנך: **אמח"ץ**. ד' בגדי כהן הדיוט: **אבנט**, **מגבעת** (או **מצנפת**), **כתונת**, **ומכנסים**. וסימנך: **אמכ"ם** (תפארת ישראל בהקדמה לסדר מועד).

סוכה נב.

- ז' שמות ליצה"ר: **טמא**, **מכשול**, **אבן**, **רע**, **שונא**, **ערל**, **צפוני**. וסימנך: **טמ"א רש"ע צ'**.

ביצה טז.

- מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד ר"ה, חוץ מהוצאות שבתות, ימים טובים, ובניו לתלמוד תורה. ובמדרש נוסף, הוצאות ראשי חודשים. וסימנך: מזונותיו קצובים מתשרי חוץ **מתשר"י** (עטרת זקנים או"ח סימן רמב סק"א).

תענית ב.

- למערבא, ד' מפתחות בידו של הקב"ה ולא נמסרו לשליח: **מטר**, **פרנסה**, **תחיית המתים**, **וחיה**. וסימנך: **מפת"ח** (טור או"ח קיד). לר' יוחנן ג', דגשמים היינו פרנסה. וסימנך: "פתוחי **ח"ת"ם** קודש לה" (שמות כה, לו) לה' - ולא לשליח (פנינים משולחן הגר"א).

מועד קמץ ג.

- מלאכות האסורות מדאורייתא בשביעית: חרישה, זריעה, קצירה, זמירה, בצירה. וס'מנך: **חזק ז"ב** (תפארת ישראל שביעית פ"ב אות י).

מועד קמץ כג.

- לר' אלעזר בר' שמעון, אבל בתוך שלושים יום אסור ללבוש בגד שהתקיימו בו ג' תנאים: לכן, חדש, ומגוהץ. וס'מנך: **לח"ם** (יקרא דחיי סימן יט אות קי).

חגיגה ו:

- ג' קרבנות נצטוו ישראל להביא בעלותם לרגל: ראייה, חגיגה, ושמחה. וס'מנך: **רח"ש** לבי דבר טוב" תהלים מה, ב (תפא"י בספרו "זרע ישראל", פעמוני זהב אות יב).

יבמות סא:

- ו' שיטות בזונה: **אשת איש** שזינתה, אפ"ל בא על אשתו **סוטה**, **אילונית**, פנוי הבא על הפנויה, גירות ומשוחזרת, **מופקרת** לכל. וס'מנך: **אס"א** (מלך יהודה) **פג"ם** (כדאיתא בסוטה י"ע"א).

יבמות סב. --- ראה שבת פז. --- סימן לג' דברים שעשה משה מדעתו.

יבמות סב:

- ה' תלמידי ר"ע: ר' אלעזר, ר' יהודה, ר' שמעון, ר' יוסי, ר' מאיר. וס'מנך: **אישי"ם** (קול הרמ"ז, ערכין פ"ז מ"ד).
- ז' דברים חסרים לאדם בלא אשה: שמחה, ברכה, חומה, אדם, שלום, תורה, וטובה. וס'מנך: **שב"ח אשת"ו** (חיד"א, מדבר קדמות מערכת נ אות יג).

יבמות סה. ובתום'

- ד' דברים שאם גירש מחמתם - לא יחזיר: נדרנית, אין לה וסת, איילונית, שם רע. וס'מנך: בהם יאמר המגרש **נוא"ש** מלהחזירם (חת"ס גיטין מה:).

יבמות פ:

- ד' סימני איילונית: אין לה דדים, מתקשה בשעת תשמיש, אין לה שיפולי מעים כנשים, קולה עבה כאיש. וס'מנך: **דמש"ק** (ע"פ תפארת ישראל נדה פ"ה אות נד).

יבמות קיד.

- ג' דברים שיש להפריש מהם את הקטן: כהן מן הטומאה, שרצים, דם. וס'מנך: **"כש"ד"** בראשית כב, כב (פעמוני זהב אות ח).

כתובות מז:

- ג' תקנות: פירקונה תחת פירות, וקבורתה תחת כתובתה, ומזונותיה תחת מעשה ידיה. וס'מנך: **פפ, קכ, ממ.** ובראשי תיבות: **פק"מ.**

נדרים לח.

- כל הנביאים היו עשירים, וילפ"ל לה מד': עמוס, שמואל, יונה, ומשה רבינו. וס'מנך: **עשי"ר.**

אוצר הסימנים

גדרים לט: --- ראה פסחים נד. --- סימן לז' דברים שנבראו קודם שנברא העולם.

גדרים סד:

- ד' חשובים כמת: עני, עיור, עקר, ומצורע. וסימן נ: כולם באות עי"ן.

גזיר לד.

- גזיר אסור בג' דברים: טומאה, ענבים, ותגלחת. וסימן נ: טע"ת (פעמוני זהב אות י).

סוטה לב.

- --- ראה ברכות מ: --- סימן לדברים שנאמרים בכל לשון.

סוטה מב.

- ד' כיתות אין מקבלות פני שכינה: כת ליצים, וכת חניפים, וכת שקרנים, וכת מספרי לשון הרע. וסימן נ: מכת חשמ"ל (ע"פ של"ה בשער האותיות).

קידושין ב.

- ב' דברים שווה כסף ככסף: קידושין, נזיקין, הקדש, עבד עברי, פדיון הבן, ערכין. וסימן נ: קנ"ה עפ"ר.

קידושין יב.

- ערך המטבעות: הסלע ד' דינרין, דינר ו' מעות, מעה ב' פונדיונים, פונדיון ב' איסר. וסימן נ: "דוב"ב שפתי ישנים" שיר השירים ז, י (ר' זלמן מווילנא בספר תולדות אדם דף קמו).

קידושין כט.

- ו' דברים שהאב חייב בבנו: מילה, פדיון, ללמדו תורה, אומנות, לישוט בנהר, ולהשיאו אישה. וסימן נ: מפ"ת אש"א (תפארת ישראל קידושין פ"א אות נב).

קידושין מג:

- בג' דברים יש שליח לדבר עבירה: שליחות יד, מעילה, וטביחה ומכירה. וסימן נ: שמ"ט (פעמוני זהב אות כב).

כבא קמא ל.

- האי בעי די למיהוי חסידא לקיים מילי דאבות ודברכות ודנזיקין. וסימן נ: אב"ן הבל"ח (חת"ס ב"ק ב).

כבא מציעא ו:

- ג' שבועות משיעין את השומר: שלא שלח בה יד, שלא פשע בה, שאינה ברשותו. וסימן נ: שפ"ר (תפארת ישראל ב"מ פ"ג אות ה).

כבא מציעא ט:

- מנהיג ברגליו קונה בעיר בא' מד' אופנים: ברשות הרבים, באדם חשוב, באשה, ובאיניש זילא. וסימן נ: אזר"ח.

כבא מציעא כג:

- בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו: באושפיזא, במסכת, ובתשמיש (פוריא). וסימן נ: לעולם יאמר אמת חוץ מאמ"ת (שו"ת יד אליהו סי' סב).

כבא בתרא ה: בתוס'

- ג' דברים שמוכר ספר תורה בשבילם: פדיון שבויים, אישה, תלמוד תורה. וס'מנך: פא"ת (תפארת ישראל בכורים פ"ג אות מו).

כבא בתרא כא:

- ה' כמותרין ועומדין ומסלקינן להו בלא התראה: מקרי ינוקא, סופר מתא, טבחא, אומנא, ושטלא. וס'מנך: מס"ט א"ש, שיש לסלקן כמו שמסיט את האש מביתו.

כבא בתרא ק:

- מעמדות בחזרה מן הקבר: בקרובים, שאינם מתאבלים. בבית הקברות. ביום הראשון שנקבר. במקום שנהגו. וס'מנך: קבר"ן.

כבא בתרא קנ:

- ה' עד שיכתבו כל נכסיהם: בניו, אשתו, שכיב מרע, מברחת, עבדו. וס'מנך: ב"א שמ"ע.

סנהדרין יא:

- על ג' דברים מעברין את השנה: על האביב, ועל פירות האילן, ועל התקופה. וס'מנך: פא"ת (תפארת ישראל סנהדרין פ"א אות יג).

סנהדרין כא:

- מלך לא ירבה לו: כסף, סוסים, אשה. וס'מנך: "והיה כשבתו על כס"א ממלכתו" דברים יז, יח (מדבר קדמות מערכת מ' אות לח).

סנהדרין נו.

- ז' מצוות בני נח: אבר מן החי, ברכת השם, גזל, דינים, עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים. וס'מנך: א' ב' ג' ד' ושלוש עבירות חמורות (תפארת ישראל ב"מ פ"ט אות סא).

סנהדרין פט.

- ד' צריכין הכרזה: עדים זוממין, זקן ממרא, בן סורר ומורה, ומסית. וס'מנך: עזב"ם (סמ"ג עשה קי).

סנהדרין צח:

- שמו של משיח: מנחם, שילה, ינון, חנינה. וס'מנך: משי"ח (ישועות משיחו לר"י אברבנאל, מז, ב).

סנהדרין קג.

- --- ראה סוטה מב. --- סימן לכיתות שאין מקבלות פני שכינה.

שבועות מא.

- ד' הבדלים בין שבועה דאורייתא לדרבנן: חשוד, מורידין לנכסיו, שם, היפוך על שכנגדו. וס'מנך: המש"ה (סמ"ע חו"מ פז כא).

עבודה זרה ה. --- ראה נדרים סד: --- סימן לד' שחשובים כמת.

עבודה זרה ט.

• שנת מתן תורה: **ב' אלפים תמ"ח**. וסימןך: להודיע **הבתם** (חיד"א בספרו שמחת הרגל).

אבות פ"א מי"ח

• על שלושה דברים העולם עומד: על הדין, ועל האמת, ועל השלום.

וסימןך: "תדשא הארץ **דש"א**" בראשית א, יא (לבוש חו"מ א א).

הוריות ו:

• חמש חטאות מתות: וילד חטאת, תמורת חטאת, חטאת שמתו בעליה, חטאת שנתכפרו בעליה, וחטאת שעברה שנתה.

וסימןך: "**ותמנ"ע** היתה פלגש" בראשית לו, יב (מדרש לקח טוב ויקרא דף יב).

זבחים י:

• **עולת העוף** זורק דמה למעלה (מחוט הסיקרא), והטאת העוף למטה. ובבהמה איפכא.

וסימןך: **עעע, טט**. ועוד, שדרך העוף לעלות למעלה (תפארת ישראל קנים פרק א אות ד).

זבחים נו:

• הפסח אינו נאכל אלא בלילה, עד הצות, למנויו, וצלי. וסימןך: הפסח אינו נאכל אלא **בחמ"ץ** (מפי השמועה).

מנחות כט.

• ג' דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו: ראש חדש, שרצים, ומנורה. וסימןך: **רש"ם** לו באצבע (פירושים נחמדים עמ' לה).

מנחות לו.

• מקום הנחת תפילין: של ראש במקום שיער, של יד במקום תפוח.

וסימןך: אין מניחין תפילין אלא **בשב"ת** (בשם לקוטי שושנים מר"ש מאוסטרופולי, ובשם רעק"א).

חולין ט.

• ת"ח צריך שילמוד ג' דברים: כתב, שחיטה, ומילה.

וסימןך: "לעבדו **שכ"ם** אחד" צפניה ג, ט (תפארת ישראל גיטין פ"ו אות מב).

חולין יא

• ו' ראיות דאזלינן בתר רובא דליתיה קמן: פרה אדומה, שעיר המשתלח, עגלה ערופה, זוממין, מכה אביו ואמו, הורג את הנפש. וסימןך: **פש"ע זמ"ה** (חת"ס חולין יא).

חולין כח.

• שחיטה כשרה: אחד בעוף, שנים בבהמה, ורובו של אחד כמוהו. וכן: רובו של אחד כמוהו. וסימןך: "וזבחת **כאש"ר** צויתך" דברים יב כא (תוס' ד"ה ועל).

חולין מב.

• טריפות בבהמה: דרוסה, נקובה, חסירה, נטולה, קרועה, נפולה, פסוקה, ושבורה.

וסימןך: **ד"ן חנ"ק נפ"ש** (שו"ע יו"ד כט א).

חולין מז:

- מראות הטריפות בריאה: מוריקא, בשרא, שחור, ולבן.
- וס ימנך: "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבש"ל" שמות יב, ט (שמלה חדשה סימן לח אות ב).
- מראות הכשרות בריאה: אדום, רקיע, עשבים, כוחלא.
- וס ימנך: טוב ארע"ך (שמלה חדשה סימן לח אות ז).
- מראות הכשרות בריאה: כבדא, אדומה, ירוקה, לאזור (תכלת).
- וס ימנך: "יאכלנו כצבי וכאי"ל" דברים יב, טו (אהל יצחק סימן כו סעיף ג).

חולין נג.

- ד' תנאים להחשיבה 'דרוסה': ביד של הטורף (בציפורן), כשטורף חי, ומכה מדעת.
- וס ימנך: יח"ד (תפארת ישראל חולין פ"ג אות כא).

חולין פט.

- ג' מיעטו את עצמם: אברהם, דוד, משה. אברהם אמר "אפר", דוד אמר "תולעת", משה אמר "מה". וס ימנך: "אד"ם את"ם" יחזקאל לד, לא (בני שלמה לר' שלמה אמסלם).

חולין צג: --- ראה פסחים עד: --- סימן לזה שבכל התורה רב אחא לחומרא.

חולין צו.

- חייב משום בריה אפ"ל בפחות מכשיעור: איסור שלם, שהיה בו חיות, וצורתו גורמת איסורו. וס ימנך: שח"ץ (תפארת ישראל חולין פ"ז אות טו).

בכורות יד

- ד' קדשים חלין קדושתן על בע"מ קבוע: בכור, מעשר, ולדות קדשים, ותמורה.
- וס ימנך: במו"ת (משך חכמה ויקרא כו ט).

תמורה טז. --- ראה הוריות ו: --- סימן לה' חטאות מתות.

כריתות י:

- ה' מביאין קרבן עולה ויורד: שמיעת קול, ביטוי שפתים, טומאת מקדש וקדשיו, יולדת, ומצורע. וס ימנך: שבטי"ם (פעמוני זהב אות מג).

מדות פ"ב מ"ה

- אורך עזרת נשים היה קל"ה אמה.
- וס ימנך: "נשים דעתן קל"ה" שבת לג: (תפארת ישראל מדות פ"ב אות לט).

נגעים פ"ג מ"ג

- ג' סימני טומאה לטמא בנגעים: שער לבן, פסיון, ומחיה.
- וס ימנך: "על שפ"ם יעטה וטמא טמא יקרא" ויקרא יג, מה (תפארת ישראל ערכין פ"ב אות יא).

מכשירין פ"ז מ"ד

- ז' משקין המכשירין: יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם, ומים.
- וס ימנך: י"ד שח"ט ד"ם (שו"ע או"ח קנח ד).

נדה סג.

- ד' תנאים לרוק תפל: שלא אכל כל הלילה, וישן חצי לילה, ולא דיבר כלום משקם, ורק עד ג' שעות בבוקר. וסימנך: **אגיד** (תפארת ישראל נדה פ"ט אות לא).

סימנים בעניינים שונים

אוכל מזיק

- לפי האר"י אין לאכול: מח, לב, וכבד. וסימנך: **מלך** (בן איש חי, שנה שניה אחרי יא).

בדיקת חמץ

- נרות שאין בודקין בהן את החמץ: חלב, שמן, שומן, אבוקה. וסימנך: **חששא** בעלמא (בן איש חי, שנה ראשונה צו).

הכרות הצומות

- בשבת קודם הצום מכריז שליח ציבור הצום, חוץ מתשעה באב, צום כיפור, וצום פורים. וסימנך: **אכף** עליו פיהו" משלי טז, כו (שו"ע או"ח תקנ"ד).

הפסק

- ח' מצות שאין להפסיק בהם: הלל, ספר תורה, כהנים לדוכן, תפילה, וידוי, שופר, מגילה, עומר. וסימנך: **הסכת ושמע** דברים כז, ט (ברכי יוסף או"ח תקצב, בשם ר' סעדיה גאון).

חול המועד

- ה' מקרים בהם התירו מלאכה בחול המועד (משנ"ב תקל"א): חיי נפש (צורך אוכל נפש), לצורך הרבים, מעשה הדיוט לצורך המועד, עני (פועל שאין לו מה לאכול), דבר האבד. וסימנך: **הל המעד** (ע"פ ר' נסים דיין בספרו "בגבורת שמונים").

חילוק הטאות

- ד' דברים מחלקים לחיוב הטאת: העלם, שמות, ידיעות, גופות. וסימנך **השיג**. ובשבת יש עוד ב' דברים: מלאכות, ימים. וסימנך: **מ"י** (תפארת ישראל כריתות פ"ב מ"ד).

יום כיפור קטן

- ד' חודשים שאין אומרים בהם את סדר יום כיפור קטן: חשון, טבת, אייר, תשרי. וסימנך: **מלבד חטאת הכיפורים** (מפי השמועה).

מועדים

- יום א' **דראש** השנה לעולם לא יחול באד"ו.
- וסימנך: לא **אד"ו ראש**, ע"פ הפסוק "ואצוה אותם על אדו הראש" עזרא ח, יז.
- ביום א' של פסח יהיה לעולם תשעה באב, וסימנך: "על מצות ומרורים".
- ביום ב' בו יהיה שבועות.
- ביום ג' בו יהיה ראש השנה.
- ביום ד' בו יהיה קריאת (שמחת) התורה.
- ביום ה' בו יהיה צום כפור.
- ביום ו' בו היה פורים שעבר.
- וסימנך: **א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ ו"פ**.

- ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג בעומר, וסימנך: **פל"ג** (שו"ע או"ח תכה).

מיגו להוציא

- בא' מג' אופנים אמרינן מיגו להוציא: במסייע חזקה או שטר או ברי נגד שמא. וסימנך: **חש"ב** (תפארת ישראל ב"מ פ"א אות ב).

מים ראשונים ואחרונים

- י"ג דברים שצריך במים ראשונים וא"צ במים אחרונים: כח אדם, הגבהה, נגוב, חציצה, נטילה בין בכלי בין על גבי קרקע, שפשוף, על נטילת ידיים, הפסק, מים, כלי, פרק, רביעית לוג, תנאי.
- וסימנך: **כה"ן ח"ן שע"ה מכפר"ת** (רבינו בחיי בספרו "שולחן של ארבע" שער א).

מצורעים בתנ"ך

- ג' אישים מוזכר בתנ"ך שנצטרעו: נעמן, גיחזי, ועוזיהו. וסימנך: **נג"ע** (אמור"ר שליט"א).

סחיטת לימונים בשבת

- מותר בשבת לסחוט לימון למיץ לימונדה רק לפי הסדר הבא: סוכר, לימונים, מים. וסימנך: "והנה סל"ם מצב ארצה" בראשית כח, יב (בן איש חי, שנה שניה יתרו אות ה).

נאכדו ב"אף"

- איתא במדרש (ב"ר פרשה י"ט אות ב), ד' פתחו באף ונאכדו באף: נחש ("אף כי אמר אלקים"), אופה ("אף אני בחלומי"), קרח ("אף לא אל ארץ"), המן ("אף לא הביאה אסתר").
- וסימנך: **נאק"ה** בחטם (שבת פ"ה מ"א), וחוטם היינו אף (תורת משה לחת"ם סופר).

עד אחד

- בג' דברים עד אחד נאמן: עגלה ערופה (שלא תערף), מיתת הבעל (שתנשא אשתו), סוטה (שלא תשתה). וסימנך: **מס"ע** (ע"פ פעמוני זהב אות יד).

ערכין בתורה

- בזכר; מבן ל' יום עד בן ה' שנים - נותן ה' שקלים.
עד בן כ' - נותן כ' שקל.
עד בן ס' - נותן נ' שקל.
מבן ס' ומעלה - נותן י"ה שקל. וסימנך: **הכ"ן י"ה**.
- בנקבה; מבת ל' יום עד בת ה' שנים - נותן ג' שקלים.
עד בת כ' - נותן י' שקל.
עד בת ס' - נותן ל' שקל.
מבת ס' ומעלה - נותן י" שקל. וסימנך: **בת גיל"י** (תפא"י בפתיחה לערכין).

מעשרות

- דברים שקובעין למעשר כשנגמרה מלאכתן: כבוש, שבת, מקח, חצר, תרומה, אור, מלה. וסימנך: **כשמח"ת א"ם** (תפארת ישראל מעשרות פ"א אות נג).
- ג' פרקים יש לחיוב מעשר: עונת המעשר, נגמרה מלאכתן, קבע למעשר. וסימנך: **ענ"ק** (שם).

מצוות דרבנן

- ז' מצוות דרבנן: **אור** (נר חנוכה), **שבת** (נר שבת), **רינה** (הלל), **לקריאה** (קריאת המגילה בפורים), **רחיצה** (נטילת ידים), **עירובין**, **כברכתן** (כגון ברכת ההודאה וברכת המזון).
וסימן נ: **אש"ר לרע"ך** שמות כ, יז (לב האריה, עמוד אחרון).

נשי יעקב

- **רחל** ושפחתה **בלהה**, **לאה** ושפחתה **זלפה**. וסימן נ: **ברז"ל** (מפי השמועה).

קדימה בכרכות

- סדר קדימה בכרכות: **מזונות**, **גפן**, **עץ**, **אדמה**, **שהכל**. וסימן נ: **מג"ע א"ש** (מפי השמועה).

רביעית הלוג

- שיעור רביעית הלוג לפי מידות זמנינו; לר"ח נאה, 86 סמ"ק. וסימן נ: **בגימטריא כוס**.
לחזו"א, 150 סמ"ק. וסימן נ: **בגימטריא כוס הגון** (שיעורין של תורה לגר"י קנייבסקי).

שווא נע ושווא נח

- כללים כדי לזכור איזה שווא הוא נע ואיזה הוא נח, וסימן נ: **א,ב,ג,ד,ה**.
א - שווא בראש מילה.
ב - כאשר יש שני שוואים רצופים, השני הוא נע. כגון **ארצכם**, **שבטכם**, **נפשכם** וכדו'.
ג - שווא המופיע אחרי תנועה גדולה. כגון **לבבך**, **יחידיך**, **אומרים** וכדו'.
ד - שווא תחת אות דגושה. כגון **הנשמה**, **הלבנה**, **השביעי** וכדו'.
ה - הדומות, כאשר ישנן שתי אותיות זהות רצופות ותחת אחת מהן יש שווא, הוא שווא נע. כגון **הנני**, **הללו**, **שגגת** וכדו'.

שלמות

- ד' שהוזכר בהם שלמות: **אמונה שלמה**, **תשובה שלמה**, **רפואה שלמה**, **גאולה שלמה**.
וסימן נ: **אתרג** צריך שיהיה שלם ולא יהיה חסר (מפי השמועה).

תעניות שני חמישי

- תעניות שנהגו בשני וחמישי בפרשות: **שמות**, **וארא**, **בא**, **בשלח**, **יתרו**, **משפטים**. ובשנה מעוברת מוסיפים: **תרומה**, **תצוה**. וסימן נ: **שובכיים ת"ת** (מפי השמועה).

סימנים בסדר הדורות

חיי האבות

- המבול היה באלף תרנ"ו, אברהם נולד באלף תקמ"ח.
וסימן נ: כשאברהם היה בן **חם** שנים עברו **שם** שנים מזמן המבול (סדר עולם רבה פ"א).
נח נפטר בשנת ב' אלפים ו. וסימן נ: בשנת **נח** לחיי אברהם נפטר **נח** (אבן עזרא פרשת נח).
פרשת לך לך פותחת בצאת אברהם מחרן כשהוא בן 75. אברהם נפטר בגיל 175.
וסימן נ: 100 שנים עברו עד פטירתו בגימטריא **לך לך** (ר' שלמה פרוכין).

- פרשת תולדות פותחת בנישואי יצחק בגיל 40. לאחר 840 שנה נבנה בית המקדש. וסימנך: **תולדות** בגימטריא 840, וביצחק נרמז ביהמ"ק, כי מחמת העקידה הוא עמוד העבודה (ר' שלמה פרוביין).
- פרשת ויחי פותחת ב-17 שנה שחי יעקב במצרים. יוסף נמכר בגיל 17, ויעקב ראה את יוסף שה"כ 34 שנה. וסימנך: **ויחי** בגימטריא 34 (ר' שלמה פרוביין).

מניין שטרות

- מניין השטרות החל בשנת ג' אלפים ת"נ. וסימנך: **גנת** ביתן המלך" אסתר א, ה. והמלך היינו אלכסנדר מוקדון, שמניין זה הוא למלכותו (ר' רחמים שר שלום).

חורבן בית שני

- לפי כותבי הדורות נחרב בית המקדש השני בשנת ג' אלפים תתכ"ח, דהיינו 68 למנינם. וסימנך: נישל **חיים** (68).
- לפי הרמב"ם (הלכות שמיטה ויובל פרק י') נחרב בשנת ג'תתכ"ט (69 למנינם), ולפי בעל המאור (ע"ז ט): נחרב בשנת ג'תת"ל (70 למנינם).
- וסימנך: "והסר ממנו **יגון** (69) **ואנחה** (70)" (ר' מאיר מזוז, אור תורה כב עמוד תתע"ח).

פטירת הרמב"ם

- הרמב"ם נפטר בשנת ס"ה (65) במאה העשירית באלף החמישי. וסימנך: **"בכי אבל"** (65) משה" דברים לד, ה (שלשלת הקבלה).

גירוש ספרד

- שנת גירוש ספרד: ה' אלפים רנ"ב (252).
- וסימנך: **"מזרה"** (252) ישראל יקבצנו" ירמיה לא, ט (אברבנאל בהקדמה לספר מלכים).

סימנים על אותיות הסימן בשו"ע

בתחום זה נאמרו הרבה סימנים. כאן הובאו רק סימנים מובהקים.

- סימן **ע"ד** באו"ח עוסק בברכות כשאיבריו רואים את הערוה. וסימנך: **ערוות דבר** (ר' שלמה רפול).
- סימן **קל"ב** באו"ח עוסק בדיני קדושת ובא לציון. וסימנך: **קדושת בא לציון** (ר' שלמה רפול).
- סימן **תי"ט** באו"ח הוא הסימן הקצר ביותר בשו"ע; "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש". וסימנך: **תאכל יותר טוב** (בשם ר' אברהם רפול).
- הלכות שופר באו"ח, מופיעים בסימן **תקפ"ו** (686). וסימנך: בגימטריא **שופר** (686). מובא בסידור היעב"ץ.
- סימן **פ"ג** ביו"ד כולל כל הלכות דגים. וסימנך: **געפילטע פיש** (בשם ר' עזרא עדס).

סימנים נוספים מהתפארת ישראל

סימנים אלו לא הובאו למעלה; או כי מדובר בסימנים שהונחו במילה חסרת משמעות, או כי מדובר בדבר הידוע בלא סימן או בסימן אחר, או כי אין שייכות בין מילת הסימן לנושא.

מקום	מסכת	נושא	סימן
הלכתא גבירתא, פ"א	ברכות	זמנים לק"ש של ערבית	כחש"ן
הלכתא גבירתא, פ"א	ברכות	זמנים לק"ש של שחרית	שר"ך שר"ש
פרק א משנה א	כלאים	הבדלים בין המינים לאיסור כלאים	שמ"ט
פרק א אות נט	ערלה	לשונות ענף בעצים	גחז"י
כלכלת שבת, פ"א אות ב	הקדמה למועד	תנאים לחייב במלאכות שבת	כגש"ם מק"ק
כלכלת שבת, פ"א אות ב	הקדמה למועד	דברים שמחלקים לחיוב חטאת	ימי"ה
הלכתא גבירתא, פ"ג	סוכה	ימים שגומרים בהם את ההלל	בבט"ה
פרק ג אות מג	ראש השנה	מדרגות בברכות שמוציא אחרים	מק"ף
פרק ג אות יד	תענית	אינם מצטרפים לשיעור דָּבָר	זק"ן
פרק א אות ד	מגילה	סדר המקומות ששהה בהם ארון הברית	מגש"ן ג"י
הלכתא גבירתא, פ"ב	מגילה	ברכות על קריאת המגילה	מנ"ח
פרק ז אות כז	נדרים	איסורי הנאה שתופסין דמיהן	ישע"ה
פרק ח אות יט	בבא קמא	נזקין שדנים בזה"ז	א"ב ש"ר שמ"ח
פרק ג אות ה	בבא מציעא	שבועות השומרים	שפ"ר
הקדמה לפרק ו	שבועות	שבועות דאורייתא	שמ"ע
פרק ג אות ח	זבחים	פסולי קרבן במחשבה	אד"ם
פרק א אות ב	מנחות	מיני מנחות	סחר"א, סחרה"ר
פרק י אות נט	מנחות	חמשת מיני דגן	חש"ך ש"ש
פרק ג אות ח	חולין	מראות פסולות בריאה	של"ג
פרק ג אות כט	חולין	דברים שהם כנקב לטרिפה	מסמ"ם
פרק ג אות כט	חולין	מיני טריפות שנפסלות במראה	אור"ך
פרק ז אות לא	חולין	אופנים שמתבטל הטעם	קנ"ס
פרק ח אות יז	חולין	תנאים להתיר בכדי קליפה	צמ"א
פרק ה אות יד	תמורה	לא מועיל בהם חזרה תוך כדי דיבור	ק"ם געג"ק
פרק ב אות לד	כריתות	איסור חל על איסור באיסור כולל	חר"ך
פרק ו אות ב	כריתות	חיוב אשם	אב"ם
יבקש דעת, אות כו	הקדמה לטהרות	אבות הטומאה של זב	מזר"ש
פרק כד אות צ	כלים	הכלי שנחשב לטומאה בכלי על כלי	בג"ף
פרק ח אות י	אהלות	תנאים לכלים שאינן מיטלטלין מלאין	רמ"ס
פרק א אות נא	נגעים	תנאים שמחיה תורה סימן טומאה	סע"ר
הלכתא גבירתא, פ"ב	נגעים	דברים שאין אדם מורה בהם לעצמו	בג"ד
פרק ו אות סט	נגעים	אין בהם המחיה סימן טומאה	נש"ם
הלכתא גבירתא, פי"ד	נגעים	מצוותן שיגלחו בתער	גמ"ל
הלכתא גבירתא, פ"ה	פרה	דברים שצריכים כלי עם בית קיבול	קצ"ת
פרק ב אות נא	מקואות	תנאים להכשיר בלא מ' סאה כשרים	רמ"ש
פרק ג אות כב	ידים	הרחקות בגיליון של ספר תורה	בג"ד
פרק ג אות צד	עוקצין	מיני עירוב	תח"ת
פרק ג אות צד	עוקצין	מצוות בני נח	בענ"ן הה"ם

ביאורים לסימנים שבגמרא

לקט ביאורים מובהרים על הסימנים שבגמרא, ע"פ ר' דוד פארדו (תע"ה - תקנ"ג) בקונטרס "סימנין דרבנן" שבסוף ספרו "למנצח לדוד". ר' דוד פארדו היה אחד ממקדישיהם ומעריציהם של סימני הגמרא, ובעיניו הם נחשבים כעצם הלכות ואגדות חז"ל, וצפונים בהם כוונות גדולות וסודות נוראים. בספרו אסף את כל סימני הגמרא וביארם באריכות גדולה, וכמעט לא הניח סימן שלא הכניס בו כוונות שונות ברמז ודרוש, קבלה וסוד. לעיתים כלל בדבריו גם את הפשט.

פנ"ק עכ"ם, מחפ"ז – שבת כה ע"א, ועוד

- ה' חומרות שיש בקודש על תרומה, וד' חומרות בתרומה על קודש.
- פנ"ק מלשון מפונק ומעונג, ועכ"ס מלשון כעס כמו שדרשו חז"ל (תמורה טז.) על עכסה שכל הרואה אותה כועס. למסקנת הגמ' קודש חמור בגלל כרת שבו, ופי' רש"י שהולך ערירי. א"כ, האוכל קודש הקב"ה כועס על בניו המפונקים ונוטלן שילך ערירי, משא"כ תרומה שאין בה עונש ערירי אלא מחפ"ז בלבד, שימיו מתקצרים והולך לו בהיפזון.

חזי"ו ל"ך – ראש השנה לא ע"א

- ה' ראשי הפסוקים של הפרקים שאמרו הלויים במוספי שבת.
- רמזו בזה שכוונת אמירת המזמורים היא להשאיר את חזי"ו של קדושת השבת - לך, דהיינו לששת ימי המעשה.

הד"ס ט"ב – יבמות עד ע"ב, ועוד

- ה' חומרות שיש במעשר שני על תרומה.
- רצה לרמוז בזה על חומרא נוספת שיש במע"ש, אלא שאינה מוסכמת. מע"ש הוי ממון גבוה לר"מ, משא"כ תרומה שהיא ממון כהן. והדס היינו הקב"ה, כדאיתא במדרש (ויקרא רבה ל ט) "וענף עץ עבות" זה הקב"ה דכתי' ביה והוא עומד בין ההדסים. אלא שהצדיקים ג"כ נקראים הדסים, לפיכך אמר הדס ט"ב דהיינו הקב"ה דכתי' ביה "טוב ה' לכל".

אסנת משגוע"ח – נדרים כ ע"ב

- בני תשע מידות.
- רוצה לומר שזווג זה שהוא באונס וכדו' הוא כמו מעשה דשכם בן חמור אשר עינה את דינה, ויצא מהם אסנת כדאיתא בתרגום יונתן (בראשית מא, מה). ומשגוע"ח היינו ר"ת משוגע חמור.

עכ"ב דר"ק – גיטין ח ע"א

- בג' דברים שווה סוריא לחו"ל: עפרה טמא, מכירת (לשון כרית) עבדו כמכירה לחו"ל, ולענין בפני נכתב ובפני נחתם. ובג' דברים שווה לא"י: דמע (כמו מלאך ודמעד) שחייבת בתרו"מ ודרור בשביעית, והרוצה ליכנס בטהרה נכנס בשידה תיבה ומגדל וכתבו תוס' דה"ה רוכב (והוי רבותא טפי ולכן בא הרמז באות ר'), והקונה בסוריא כקונה בפרוארי ירושלים.
- ועכ"ב היינו שדוד התעכב מלכבוש את סוריא אחרי כל הארץ (כדאיתא בתוס'), ולכן נשאר בה קצת טומאת הדרקון, שדרקון הוא התנין השולט בארץ העמים.

יע"ל קג"ם – קידושין נב ע"א, ועוד

- ו' הלכות שבהם הלכה כאב"י נגד רבא.
יע"ל היינו אב"י שבא מזרע **עלי**, ועלי היה גלגול של יעל שזכתה להתעלות בסוד "מנשים באוהל תבורך". ומ"מ אב"י האריך ימים כי עסק בתורה ובגמ"ח (כדאיתא בר"ה יח ע"א), וקג"ם הוא נוטריקון של ק'רע ג'זירת מ'רבית, דכתי' בקרא גבי עלי "וכל **מרבית** ביתך ימותו אנשים".

ימש"ק – ב"ב טו ע"א

- ד' ספרים שכתבו חזקיה וסיעתו.
 רמז לדברי רש"י ותוס', דלאו דווקא חזקיה שהרי נפטר לפני ישעיה, אלא לפי שחזקיה גרם להם לעסוק בתורה נקרא הדבר על שמו. ו**ימש"ק** מלשון "ובן **משק** ביתי הוא **דמשק** אליעזר" (בראשית טו, ב) שדרשו חז"ל דולה **ומשקה** מתורתו לאחרים (יומא כח:).

קנד"ג – ב"ב טו ע"א

- ד' ספרים שכתבו אנשי כנסת הגדולה.
 בחז"ל איתא (שבת קמה:): דנ"ב שנה (שבגלות בבל) לא נותר בארץ ישראל אדם ובהמה ודגים, ואח"כ כולם חזרו חוץ מדג אחד (קולייס האיפניני) שנשאר בבבל. ו**קנד"ג** היינו בבל שהיא קן של **דג** הנשאר שם. וכיוונו בסימן זה, דטעמא שלא כתבו יחזקאל ודניאל ספריהם לפי שהיו עדיין בק"ן **ד"ג** כלומר בגולה בבבל, וכפי שכתב רש"י שם.

עמלק – ב"ב מז ע"ב

- ד' שיכולים להעיד אע"ג דלכאורה הם נוגעים בעדותן, מכל מקום כיון דאית ליה ארעא אחריתי ממה לנכות שפיר מצו להעיד.
 ועדויות אלו דומות לעדות השמים והארץ על ישראל דאורייתא דידהו, שמים היינו קב"ה וארץ היינו שכינה ומעידים כנגד המערער שהוא **עמלק**. ומעידין אע"ג שלכאורה הם נוגעים בעדותן, דמ"מ יש ללוה ישראל דבר אחר שיגבו ממנו דהיינו מצוות מילה שעומדים עליה שמים וארץ כדכתי' "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיו". ולכן **עמלק** הרשע רצה לבטל את מצוות המילה.

גש"ר – סנהדרין נו ע"א

- ג' מצוות שאמרו בי רב שבן נח נהרג עליהן.
 בא לרמוז שלא נאמר דס"ל שלא נצטוו אלא על ג' מצוות בלבד, אלא ס"ל דנצטוו על ז' אבל אינם נהרגים אלא על ג'. והנפק"מ במה שנצטוו הוא בזה שדינם מסור לשמים, וכהיא דאמרינן (שבת לב). "וגברי היכא מיבדקי אמר ר"ל בשעה שעוברים על **הגש"ר**".

ספרים על סימנים

לפי זמן הדפסתם לראשונה

למנצח לדוד - מאמר "סימנים דרבנן", ר' דוד פארדו, סלוניקי תקכ"ה

ביאור באריכות לכל הסימנים שבגמרא, מקצתם על דרך הפשט, ורובם על דרך הדרש והקבלה. גם מבאר סימנים שלא הוברר על מה הונחו, ולעיתים אף מתקן את הגירסא ע"מ ליישבם.

דורש לציון, ר' יעקב בריל, ווען תרכ"ד

ביאורים ותיקונים על הסימנים שבגמרא. מברר ומתקן את הגירסא הנכונה בסימנים, ועל מה בגמרא הסימן הולך.

פרדס רימונים, ר' שלמה ליאן, אודסה תרל"ג

רמזים על פי המילים של פסוקי התורה, בר"ת וגימטריאות. לדוגמא, בר"ת של "ובשר בשדה טרפה" מצא רמז למעלה ממאתים הלכות ביו"ד.

לב האריה, ר' יהודה אריה ממודינא, וילנא תרמ"ו

ענייני שכהה וזיכרון, בצורת הלימוד ובחזרה ע"י סימנים וכדומה.

המזכיר, ר' שמואל יעקב רבינוביץ, וילנא תר"ס

סימנים חדשים לכל הש"ס והשו"ע, ע"י מילה מרכזית מכל סוגיא, והכל בר"ת במילים של מסכת אבות. כולל מבוא בדרכי זכירת הלימוד, ובדרכי השינון והלימוד בעל פה.

סימנא מילתא חלק ראשון, ר' חנוך העניך בורנשטיין, פיעטרקוב תר"ע

לקט ביאורים מהאחרונים למ"ב סימנים שבגמרא, על סדר זרעים ומועד, רובם ע"פ הספר למנצח לדוד. והאריך בסימן הראשון במסכת ברכות.

זכרון אביר, ר' אריה רבינוביץ, וילנא תרע"א

סימנים חדשים על הגמרא ע"י מילים מרכזיות מכל סוגיא. על מסכתות; כתובות, גיטין, קידושין, ב"ק, ב"מ, וב"ב.

הנוטריקון, הסימנים והכנונים, ר' מאיר היילפרין, וילנא תרע"ב

רשימת ראשי תיבות, לפי סדר א"ב. כולל סימנים שבגמרא, סימני המסורה, וקצת סימנים מהאחרונים.

ספר הסימנים השלם, ר' פנחס יעקב הכהן, לונדון תשי"ג

בחלק אחד מביא את כל סימני הגמרא לפי סדר הגמרא, ובחלק שני מביא את כל הסימנים שהובאו באחרונים לפי סדר א"ב. ומבאר בקצרה כל סימן על איזה דין הולך.

התורה בסימניה, ר' גימפל בניש, בני ברק תשנ"ח

ליקוט של הרבה סימנים, בעיקר בראשי תיבות, חדשים וגם ישנים, וסימנים שנוספו ע"י המחבר. כולל סימנים להלכות, לדברי מוסר, ולפרפראות לחכמה. מסודר לפי נושאים בסדר א"ב.